

Hudkræft, forstadier - dagslys PDT

Photodynamisk terapi (PDT) UVB-filtreret

Dagslys-Photodynamisk Terapi, (Dagslys-PDT)

Behandling af "forstadier til hudkræft" (aktiniske keratoser)

Baggrund

Aktiniske keratoser består af hudkræftceller, der endnu ikke er vokset dybere ned end overhuden. De kaldtes tidligere "forstadier til hudkræft". Dog ses der kun yderst sjældent spredning til andre organer, og derfor kan forandringerne normalt fjernes enten ved kirurgi i lokalbedøvelse, frysning, laserbehandling eller ved photodynamisk terapi (PDT), som er en behandling med creme efterfulgt af belysning med enten kliniske lyskilder eller som dagslys-PDT. Photodynamisk terapi er nu den internationalt rekommanderede behandling af aktiniske keratoser.

Dagslys-PDT kan normalt foretages i perioden fra sidst i marts til først i november.

Hvad er dagslys-PDT?

Ved dagslys PDT påsmøres huden først en creme med 5-ALA (5-aminolevulinat), eller det beslægtede stof metyl-ALA. 5-ALA er normalt forekommende i små mængder i kroppen. 5-ALA er bl.a. et forstadie til hæmoglobin. Når cremen med 5-ALA påsmøres huden, optager alle hudceller stoffet, men forstadier til hudkræft og hudkræftceller optager ca. 8 gange så meget som normale celler. I cellerne omdannes 5-ALA til et stof, som i nogle timer gør cellerne meget lysfølsomme. Denne lysfølsomhed gør, at hudkræftcellerne, når de udsættes for lys, som regel går til grunde og afstødes i løbet af et par dage, hvorimod normale celler ikke tager skade. Derfor skal du efter påsmøringen af 5-ALA opholde dig ude i dagslys i 2-3 timer, afhængig af lysintensiteten. Herefter vaskes overskydende creme af.

Hvad er fordelen ved dagslys-PDT?

Ved et kirurgisk indgreb vil der komme ar efter behandlingen. Efter frysning af huden vil der vanligvis opstå permanente hvide ar. Efter dagslys-PDT får huden sin normale farve igen, og der opstår normalt ikke ar. Fordelen ved PDT er, at ikke synlige forstadier fjernes, hvis de er beliggende i det behandlede område. Dagslys-PDT behandling er som regel næsten smertefri.

Hvordan er behandlingsforløbet?

Ved første konsultation vil speciallægen undersøge huden og give information om relevante behandlingsformer. I enkelte tilfælde tages et overfladisk skrab, som sendes til mikroskopisk undersøgelse.

Dagslys-PDT foretages normalt ikke ved forundersøgelsen, men et passende tidspunkt aftales, idet behandlingen er tidskrævende. (Ca. 3 timer).

Selve behandlingen begynder med, at en specialuddannet sygeplejerske forbehandler huden grundigt med skrubning med gaze og alkohol. Herefter påsmøres creme, der begynder at virke i løbet af ½ time. Du skal nu opholde dig ude i dagslys, bag glas i vores glashus (sydvendt, men ikke i solen) i alt ca. 3 timer. Det er tilladt at holde en pause på op til 5 minutter til toiletbesøg eller andet. Efter afsluttet behandling bedes du gå til toilettet og afvaske det behandlede område for eventuel overskydende creme og påsmøre et tyndt lag af den udleverede salve. Herefter skal du undlade at anvende anden creme og undlade at vaske

området i 14 timer.

Da man ikke på forhånd kan vide, hvor kraftig reaktion der kommer efter behandlingen hos den enkelte patient, undlader man normalt at behandle flere større områder på samme dag. En ny behandling foretages som regel først efter, at det første område er helet fuldstændigt op. Ophelingstiden er afhængig af skadernes omfang og type, men varer normalt fra 2 dage til 1 uge, kan dog vare op til 2 uger. Der foretages normalt kontrol af behandlingseffekten efter 3 måneder. Man bør selv være opmærksom på, at der kan udvikle sig nye forstadier på et senere tidspunkt.

Hvor stor er helbredelsesraten?

Helbredelsesraten ved dagslys-PDT er 80-90 % for aktiniske keratoser (samme som ved behandling med frysning). Ved helbredelse forstås her, at der ikke kommer genvækst af de allerede behandlede elementer inden for en periode på 2 år efter behandlingen.

Én behandling er i langt de fleste tilfælde tilstrækkeligt. Ved den efterfølgende kontrol kan der eventuelt kan foretages supplerende punktvisse behandlinger med CO₂-laser af små områder, som måtte kræve yderligere behandling.

Hvordan føles behandlingen?

Afrensning af huden med gazeskrubning og alkohol giver en sviende fornemmelse. Selve cremepåsmøringen kan ligeledes svie lidt, afhængigt af hvor mange læsioner, der skal behandles. Dagslysbehandlingen føles normalt som en let stikkende og eventuelt ganske let brændende fornemmelse i huden, eller blot som en varmfornemmelse.

Hvordan ser huden ud efter behandlingen?

Hudens reaktion er forskellig fra person til person. Hvis der er mange synlige eller skjulte aktiniske keratoser og/eller hvis det behandlede område er stort, reagerer huden normalt kraftigere, end hvis et lille område med kun få forandringer er blevet behandlet.

Umiddelbart efter behandlingen er huden rød og varm. Det kan brænde og svie lidt. I nogle tilfælde kan den brændende og sviende fornemmelse fortsætte i nogle timer og i sjældne tilfælde op til et par dage efter behandlingen, dog i aftagende grad.

I løbet af dagen efter behandlingen vil det vise sig, hvor mange abnorme celler der har været til stede, idet disse vil begynde at blive afstødt fra huden. Dette ses som varierende grad af solskoldningslignende reaktion i huden og eventuelt som små sår. I de efterfølgende dage vil der hos nogle patienter opstå en del hævelse og overfladiske sårskorper. Hos andre vil der kun være let hævelse, og ganske svage sårskorper, som afstødes efter to til tre dage.

Sårene heler normalt op i løbet af 1-2 uger med et meget fint kosmetisk resultat.

Er der forholdsregler før, under og efter behandlingen?

Det anbefales at huden påsmøres med høj solfaktor (SPF 50+) inden ankomst til behandling.

Under behandling, hvor cremen virker på huden sammen med lyset, skal du opholde dig ude i dagslys og vende i retning mod solen i vores glashus.

Det er en god idé at medbringe lidt læsestof eller bærbar computer.

Efter ophelingen skal der forebygges mod fremtidige skader. Anvend derfor Actinica solblokker (SPF84) ved enhver udsættelse for sol og gerne rutinemæssigt fra morgenstunden i hele sommerhalvåret.